

Lausunto Finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän kuulemiseen 10.12.

Työeläkevakuuttajat Tela ry kiittää mahdollisuudesta lausua finanssipoliittiselle parlamentaariselle työryhmälle julkisen talouden sopeutuksesta tulevilla vaalikausilla.

Työeläkejärjestelmä on oma erillinen kokonaisuutensa julkistaloudessa. Tässä muistiossa käydään läpi tarkemmin perusteita, miksi työeläkejärjestelmää on syytä tarkastella omana kokonaisuutenaan myös finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän työssä. Tärkein peruste on kuitenkin se, että työeläkejärjestelmän taloudellisen kestävyysarvioinnin kannalta tarkastelujakson tulee olla riittävän pitkä, vuosikymmenten mittainen. Lisäksi työeläkevarat on tarkoitettu vain nykyisten ja tulevien eläkkeiden rahoittamiseen.

Työeläkejärjestelmällä on tiivis kytkentä julkistalouteen ennen muuta kaiken Suomessa tehdyn ansiotyön kokonaisuutta määrittävän palkkasumman kautta, mistä maksettavilla työeläkemaksuilla rahoitetaan edelleen noin 80 prosenttia maksuun menevistä eläkkeistä. Työeläkemaksujen ja työeläkevarojen tuotto on kehittynyt vakaasti ja tulevina vuosina työeläkejärjestelmä on ylijäämäinen (VM talouskatsaus, kevät 2025).

Nähdäksemme julkisen talouden sopeutustahdin tulevilla vaalikausilla tulee olla haarukassa, joka mahdollistaa EU:n finanssipoliittisten säännösten mukaisen julkisen talouden tasapainottamisen. Telalla ei ole kantaa sopeutustavoitteen jakautumisesta 4 tai 7 vuoden ajanjaksolla.

Työeläkejärjestelmä on erillinen julkistalouden osa

Työeläkejärjestelmä luetaan kansantalouden tilinpidossa julkisyhteisöihin eli osaksi julkista sektoria. Työeläkejärjestelmän toimeenpano ja pääosin myös rahoitus on kuitenkin järjestetty erillään muusta julkisesta taloudesta.

Valtionvarainvaliokunta määrittä eri julkistalouden osien välisestä suhteesta vuonna 2012 mietinnössään hallituksen esitykseksi talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen yhteydessä seuraavaa: Valiokunta korostaa lisäksi, ettei myöskään korjaustoimenpiteitä ole tarkoituksenmukaista kohdistaa vapaasti julkisen sektorin sisällä. Työeläkevarat on tarkoitettu työeläkkeiden rahoitusta varten, jolloin on perusteltua, että työeläkejärjestelmään tehdään julkisen talouden rakenteellista rahoitusasemaa parantavia muutoksia vain silloin, kun tämä on tarpeellista työeläkejärjestelmän kestävyysarvioinnin kannalta. Samaa periaatetta on syytä soveltaa julkisen sektorin sisällä soveltuvien osien muutoinkin (VaVM 38/2012 vp - HE 155/2012 vp)

Edellä kuvattu periaate on tärkeä edelleen. ETK:n PTS-laskelmassa (2022) arvioitiin työeläkejärjestelmän taloudellisen kestävyysarvioinnin heikkenevän vuosisadan puolivälissä johtuen pääasiassa odotettua alhaisemmasta syntyvyydestä. Eläkeuudistusta koskeva hallituksen esitys on tulossa eduskunnan käsittelyyn ensi keväänä. Valtionvarainministeriön arvion mukaan eläkeuudistuksen sijoitustoimintaa koskevat uudistukset, rahastoinnin vahvistaminen ja indeksirajoitin vahvistavat pitkällä aikavälillä julkista taloutta 0.8 prosenttia suhteessa BKT:hen eli noin 2 miljardia euroa. Uudistus ylittää maan hallituksen sille asettaman tavoitteen, joka oli 0.4% suhteessa BKT:hen.

Merkittävä osa eläkeuudistuksen kestävyysarvion paranemisesta tulee vanhuuseläkerahastoinnin vahvistamisesta sekä sijoitusuudistuksesta. Molempien mekanismien mahdollisuudet järjestelmän kestävyysarvion parantamiseen ovat riippuvaisia siitä, että eläkejärjestelmän maksutulo, työeläkemaksujen taso ja sijoitusvarojen saatavat tuotot säilytetään vakaina järjestelmän sisällä kasvattamassa työeläkevarojen määrää.

Eläkeuudistuksessa sovittiin vanhuuseläkerahastoinnin vahvistamisesta. Rahastoinnin kasvattaminen ja eläkejärjestelmän pidemmän aikavälin kestävyysparantaminen edellyttävät sitä, että eläkejärjestelmän laskennallista ylijäämää ei kanavoida työeläkemaksua alentamalla tai muilla tavoin pois työeläkejärjestelmästä.

Työmarkkinajärjestöt ovat sopimuksessa olleet yhtä mieltä siitä, että maksutason muuttamiseen suhtaudutaan pidättäytyväisesti tilanteissa, joissa eläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä parantavat tai heikentävät ennakoimattomat tilapäiset muutokset. Positiivisten shokkien annetaan vahvistaa työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä, jotta järjestelmä kestää myös negatiivisia shokkeja.

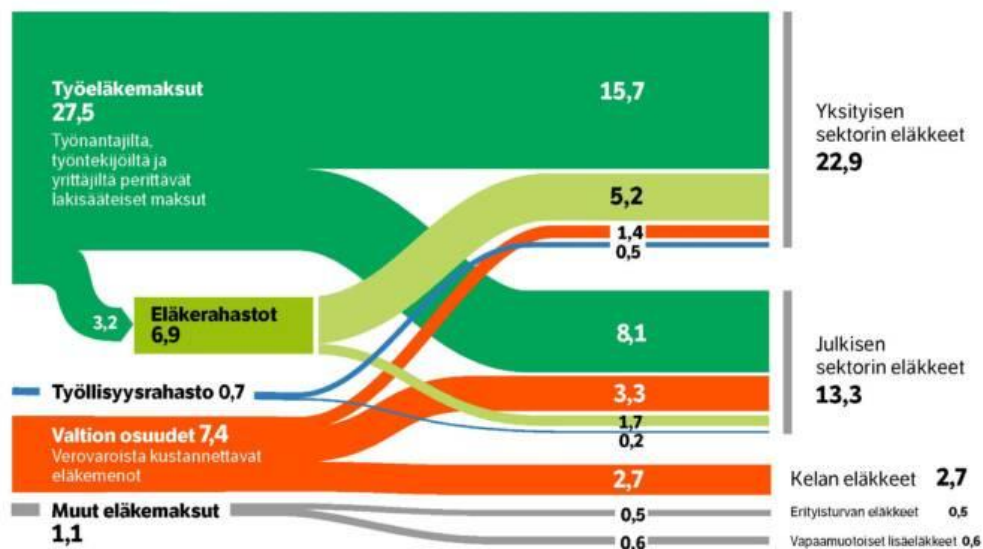
Työeläkemaksu on luonteeltaan yksityisoikeudellinen vakuutusmaksu, joka määritetään vakuutustoiminnan yleisen käytännön mukaisesti etukäteen kullekin vuodelle. Yksityisalojen työeläkemaksusta neuvottelevat työmarkkinakeskusjärjestöt joko yhdeksi tai useammaksi vuodeksi kerrallaan. Työmarkkinakeskusjärjestöt edustavat työeläkkeiden rahoittajia eli työnantajia ja työntekijöitä. Eläkesopimuksessa järjestöt sopivat työeläkemaksutason pitämisestä ennallaan 24,4 prosentissa vuoteen 2030 saakka.

Järjestöjen neuvottelujen pohjalta työeläkeyhtiöiden vakuutusmatemaatikkojen yhteinen työryhmä, Telan laskuperustejaos, tekee sosiaali- ja terveysministeriölle hakemuksen seuraavan vuoden maksuista. Ministeriö vahvistaa maksut.

Viekö työeläkejärjestelmä tilan muulta julkiselta taloudelta?

Lakisääteisten eläkkeiden muodostamat tulonsiirrot ovat suuri kokonaisuus; yksityisen ja julkisen sektorin työeläkkeitä sekä Kelan eläkkeitä maksetaan vuosittain yhteensä lähes 40 miljardin euron edestä (v. 2024).

Mistä rahat tulevat mrd. €/v.

Valtionosuudesta suurin osa on valtion työnantajamaksuosuutta työntekijöidensä eläkkeistä.

1.4 mrd osuudessa on mukana YEL, MYEL, MEL valtionosuudet ja opiskelusta kertyvä karttuma VEKL-etuuksista.

Kuvan lähde: Mikä on valtion rooli eläkkeiden rahoituksessa? Telan blogi 2025

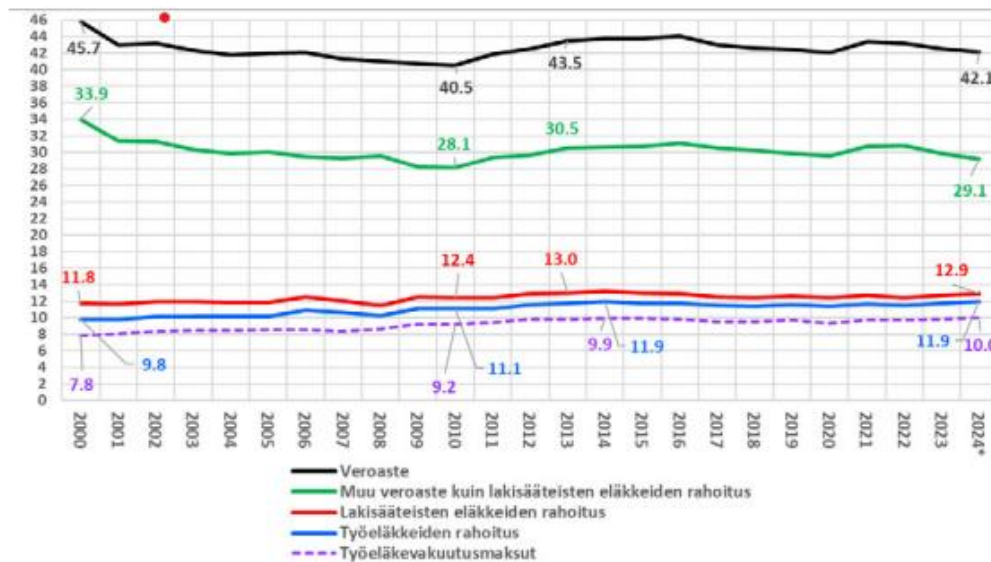
On kuitenkin tärkeää huomata, että suurimmat maksuun menevät erät katetaan yksityisin maksuin eli palkansaajilta ja heidän työnantajiltaan perittävillä työeläkemaksuilla sekä työeläkerahastojen tuotoilla. Laskennallisista työeläkevastuista on rahastoitu noin kolmannes ja rahastoitujen varojen tuottojen kautta hillitään väestöllisen huoltosuhteen muutosten kautta muodostuvaa maksurasitusta työikäiselle väestölle.

Väestön ikääntyminen tuo paineita julkiselle taloudelle. Työeläkevarojen rahastoinnin sekä viimeisten vuosikymmenten aikana tehtyjen eläkeuudistusten vaikutuksesta työeläkejärjestelmän osuus veroluonteisten

maksujen muodostamassa kokonaisuudessa on kuitenkin pysynyt varsin vakaana. Asiaa on selvittellyt Telan entinen pääekonomisti Reijo Vanne ([Työeläke - Tehokas monitahokas 2025](#)). Alla olevassa kuvassa punainen viiva kuvaa lakisääteisten eläkkeiden rahoituksen osuutta BKT:sta 2000–2024 välisellä ajanjaksolla. Kuvasta käy ilmi, että lakisääteisten eläkkeiden rahoituksen osuus on noussut 11.8 prosentista 12.9 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Kun samana aikana eläkkeen saajien määrä on noussut 1.15 miljoonasta 1.66 miljoonaan, voidaan todeta, ettei eläkejärjestelmän muodostama rasitus julkiselle taloudelle ole noussut muiden ikäsidonnaisten menojen tahdissa.

Kuvio L3. Veroaste ja eläkkeiden rahoitus 2000–2024*, prosentteina suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Lähteet: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito; Eläketurvakeskuksen tilastotietokanta.

Yrittäjien eläkejärjestelmän uudistaminen on tarpeen – rahastointi vähentää pidemmällä aikavälillä valtionosuuden määrää

Lakisääteisen eläkejärjestelmän tulevien vuosien tärkeimmäksi kehittämisen kohteeksi nousee yrittäjäeläkkeiden kehittäminen. Julkistalouden näkökulmasta tarkasteltuna YEL-järjestelmässä on kaksi merkittävää valuvikaa; laskennalliseen työtuloon perustuva YEL-maksu sekä rahastoinnin puuttuminen.

Laskennalliseen työtuloon perustuva YEL-malli on jäänne järjestelmän perustamisen ajalta 1970-luvulta. Työtulon pohjalta määriteltävä YEL-työtulo lasketaan sen perusteella, mikä olisi yrittäjänä tehdyn työn vastaava arvo palkansaajana. Laskennalliseen työtuloon perustuva järjestelmä on kankea ja monimutkainen. Vuosikymmenten aikana tehdyt erilaiset muutokset järjestelmään ovat johtaneet yrittäjien merkittävään alivakuuttamiseen ja sitä kautta maksutulojen menetyksiin.

YEL-järjestelmästä puuttuvan rahastoinnin vuoksi yrittäjäeläkkeet ovat puhtaasti jakojärjestelmä, jonka huonot puolet korostuvat verrattaessa sitä osittain rahastoituun työeläkejärjestelmään. YEL-järjestelmän maksutulojen ja maksuun menevien eläkkeiden välisen alijäämän kattaa valtio omasta budjetistaan. Valtionosuus oli vuonna 2024 yhteensä 565 miljoonaa euroa ja sen arvioidaan kasvavan tulevina vuosina kohti miljardin euron vuotuista menoa (ETK:n arvio vuoden 2021 rahassa mitattuna).

YEL:iä tulisi kehittää suuntaan, jossa valtionosuus pieneneisi tai jopa poistuisi ajan myötä kokonaan.

Telan näkemyksen mukaan edellä kuvatut valuviat tulisi nopeasti korjata siten, että yrittäjien YEL-maksu määrittyisi nykyistä selkeämmin yrittäjän todellisten ansioiden pohjalta. [Selvityshenkilö Jukka Rantalan julkaisi oman](#)

selvityksensä YEL:n kehittämisestä 5.12.2025. Selvityshenkilön raportin ehdotukset muodostavat hyvän lähtökohdan YEL:n tulevien vuosien kehittämiseen. Tela on tehnyt selvityshenkilön raporttiin liitteen, jossa on kuvattu tyel-rahastointia vastaavan rahastoinnin aloittamisen vaihtoehtoja yrittäjäeläkkeisiin. Ansiomallinen yel-maksujen määräytys ja rahastointi johtaisivat siihen, että YEL:n valtionosuuden määrän kasvu voitaisiin taittaa tulevien vuosikymmenten aikana.

Kasvutoimet

Tela kiinnittää finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän huomiota kolmeen kokonaisuuteen, joiden avulla pidemmän aikavälin kasvunäkymiä voitaisiin vahvistaa. Tarvitsemme toimia, joiden avulla Suomeen voidaan luoda lisää korkean teknologian kasvuyrityksiä. Korkeaan teknologiaan perustuvat kasvuyritykset kytkeytyvät T&K-toimintaan ja luovat ympärilleen korkean teknologian verkostoja muiden yritysten ja korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa. Lisäksi kasvuyritykset ovat olennaisia työpaikkojen luomisen kannalta. Ja nämä työpaikat ovat korkean tuottavuuden ja korkean palkkatason työpaikkoja.

Yritykset tarvitsevat pääomia kasvaakseen. Lisäksi tarvitaan osaavaa työvoimaa niin Suomesta kuin ulkomailtakin.

Houkutteleva kohde pääomasijoitusrahastoille

Työeläkevakuuttajat ovat sijoittaneet merkittävän määrän työeläkevaroja kotimaahan tuottohakisesti ja kasvua tukevasti. Työeläkevakuuttajien sijoitusautonomia ja sen perustana oleva riski-tuottosuhde antavat jatkossakin parhaat edellytykset jatkossakin arvioida kotimaahan sijoittamista.

Kasvuriihi-hankkeen loppuraportissa todetaan, että *suomalaiset startupit kohtaavat rahoituskapeikon yli 10 miljoonan euron rahoituskierroksilla ja etenkin 50–100 miljoonan euron rahoituskierroksia lähestyttäessä, jolloin yritykset ovat käytännössä täysin kansainvälisten sijoittajien varassa kotimaisten pääomasijoitusrahastojen ollessa liian pieniä.*

Kasvuriihi-hanke tunnisti kotimaisen pääomasijoitustoiminnan harjoittamisessa kommandiittiyhtiömuodon kautta ongelmalliseksi, koska KY suunniteltiin alun perin toisen tyyppistä liiketoimintaa varten. Nykyrakenteen sääntely- ja verotusympäristön vuoksi kotimaiset pääomasijoitusrahastot saattavat joutua siirtämään toimintaansa ulkomaille, kun ne haluavat kasvaa suuremmiksi.

Kannatamme sitä, että Suomesta tulee houkutteleva kohde pääomasijoitusrahastoille niin kotimaisten kuin ulkomaisten pääomasijoittajien näkökulmasta. Tuemme maan hallituksen valmistelua ky-muotoisten pääomasijoitusrahastojen verotuksen selkeyttämiseksi. Ehdotamme että Suomeen luodaan kansainväliset vaatimukset täyttävä pääomarahastorakenne, joka vastaisi kansainvälistä markkinastandardia. Tämä työ edellyttää verotuksen lisäksi laintulkintojen ja viranomaiskäytänteiden läpikäyntiä.

Nuorisoikäluokan koulutustasoa tulee nostaa

Osaavan työvoiman saatavuus on edellytys talouskasvulle. Ehdotamme että nuorisoikäluokan korkeakoulutustavoite tulee nostaa 70 % vuoteen 2040 mennessä. Suomen tulee asettaa nykyistä kunnianhimoisempi ikäluokkatavoite tulevilla vaalikaudella, jotta Suomen pienenevien ikäluokkien negatiiviset vaikutukset palkkasumman kehitykseen saadaan torjuttua. Koska nuorisoikäluokat pienenevät tulevaisuudessa, tulisi tavoite kyetä rahoittamaan pitkälti siirtämällä julkista rahoitusta koulutussektorin sisällä koulutusasteelta toiselle.

Hallitukselle tavoitemäärä työperäiselle maahanmuutolle

Alentuneen syntyvyyden aiheuttamaa työikäisen väestön määrän laskua on tarpeen kompensoida panostamalla yhteiskunnan toimia työ- ja opiskeluperusteisen maahanmuuton vahvistamiseksi. Esimerkiksi Suomen Pankin pitkän aikavälin kasvuennusteessa optimisin kasvuskenaario lähti siitä, että nuorisoikäluokan koulutustason nousun ohella myös opiskelu- ja työperäisen maahanmuuton taso pysyisi korkealla tasolla, nettomaahanmuuton ollessa 40 000 tasolla vuosittain. Kannatamme sitä, että seuraavalla vaalikaudella asetetaan selkeä työperäisen maahanmuuton

tavoite. Lukumääräinen tavoite nettomaahanmuutolle voisi toimia tehokkaana kirittäjänä sille, millaisia politiikkatoimia tavoitteeseen pääsemiseksi tulisi tehdä.

Lisätietoja:

Mikko Koskinen
viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtaja
0503042007
mikko.koskinen@tela.fi
Työeläkevakuuttajat TELA ry